

tione cognovisse voluntatem et præceptum Patris de morte obeunda pro hominum redemptione; cui voluntati, et præcepto divino statim ipse obedit, assensum præbens per humanam voluntatem, *in qua voluntate* (inquit Paulus) *sanctificati sumus*. Non ergo antecessit in hoc negotio humana Christi voluntas, divinam, sed subsecuta est. Nec vero fingi potest, ideo Deum in æternitate sua prædefinivisse imponere Christo hoc præceptum, quia præscivit ipsum amaturum et petiturum illud, tum quia hoc etiam sine fundamento dicitur; tum præterea quia Deus non præscivit nisi quod revera futurum fuit; Christus autem nunquam petiit aut voluit hoc præceptum, quasi ut obtineret a Patre tale præceptum, sed solum ut consentiret præcepto imposito, quia in re ipsa semper præceptum et cognitio ejus saltem ordine naturæ antecessit. Denique hæc solutio solum ponit libertatem in ipsa voluntate vel petitione præcepti, non in ipsa obedientia, quæ, posito præcepto, non erit in se et formaliter libera; nisi dicatur ipsum præceptum semper dependisse a Christi voluntate, quia semper auferretur, si Christus voluisset; quod et gratis diceretur, et præter ea quæ Christus ipse in Evangelio significavit, præsertim Joan. 12: *Qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit, quid dicam et quid loquar, et scio quia mandatum ejus vita æterna est; quæ ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor*. Non ergo reliquit Pater hoc mandatum dependens quoad obligationem ab humana Christi voluntate. Adde, si vere loquamur, id esset tollere præceptum. Quale enim præceptum est, quod positum est in voluntate ejus cui imponitur, ut sit vel non sit, et consequenter ut obliget, vel ut obligatio tollatur?

7. *Evasio. — Confutatur.* — Respondent aliqui, ad sustinendam explicandamque melius hanc solutionem, præceptum Patris simpliciter obligasse Christum, et non fuisse in absoluta ejus voluntate, tollere vel ponere præceptum; nihilominus tamen fuisse semper liberum Christo illius dispensationem petere, quam si petiisset, pro sua reverentia exauditus fuisset; quia ergo dispensationem petere noluit ex sua libertate sola (nec enim aliud præceptum habuit non petendi dispensationem), ideo absolute liber fuit ad præceptum implendum, sicut Matt. 26 dixit ipse Christus: *An non possum rogare Patrem meum, et ipse exhibebit mihi plusquam duodecim legiones Angelorum?* Sic enim dicere potuisset: An non

possum rogare Patrem meum, et ipse auferret mandatum? Sed hæc responsio fere ireramdem reddit. Et præterea universalis non est; non enim habet locum in præceptis naturalibus, in quæ non cadit dispensatio. Deinde non procedit, si supponamus, Christo esse præceptum impositum, ea etiam conditione ut illius dispensationem non peteret, quod fieri potuit; atque ita non salvatur, quod si præceptum ponatur cum omnibus circumstantiis, non auferat libertatem. Ulterius juxta illam responsionem, voluntas moriendi non est in se libera, sed in alia priori voluntate non petendi dispensationem. Deinde, unde constat quod, si Christus petiisset dispensationem, obtinisset illam? Dices id constare ex concordia voluntatum Christi et Patris. At hinc potius colligitur, ex suppositione talis præcepti, prout impositum fuit, Christum non potuisse petere dispensationem, oratione profecta ex efficaci et absoluta voluntate obtinendi illam, quia noverat Patrem imposuisse præceptum ex voluntate efficaci, ut perduceretur ad effectum, et consequenter cum deliberatione seu decreto absoluto non dispensandi, nec auferendi præceptum; ergo ob concordiam voluntatum potius debuit Christus ut homo non petere talem dispensationem, quam Pater illam concedere, si Christus illam postularet. Vel certe, si, non obstante præcepto ex tali Patris voluntate profecto, potuit Christus dispensationem petere potentia quadam, quæ nunquam fuit in actu reducenda in sensu composito, ita etiam, non obstante illo præcepto, potuit Christus non habere illum actum præceptum, ita tamen ut infallibile esset, illam potentiam, non fuisse in actu reducendam, facta illa suppositione; vel, si hæc potestas non est vera potestas, facta illa suppositione, neque illa erit; et ita eadem manet in utraque difficultas. Illa ergo responsio neque in universum in omni præcepto vel casu possibili, neque etiam de facto satisfacit.

8. *Responsio quarta, ponens libertatem in circumstantiis. — Objectio. — Responsio.* — Respondetur ergo quarto, generaliter loquendo, de præceptis quibus obligari potuit voluntas Christi, ea, quæ negativa sunt, non inferre necessitatem voluntati ad alium actum eliciendum, quia ad observationem præcepti negativi nullus actus necessarius est, sed potius carentia actus. Et licet admittamus Christum habuisse necessitatem carenti actu malo, nullum esset incom-

modum, quia necessaria carentia talis actus ad perfectionem spectat, et imperfectionem nullam involvit; nam, ut August. disputat, 22 de Civit., c. ult., et in Enchir., c. 104 et 105, posse peccare, non pertinet ad perfectionem libertatis, quod etiam docuit Anselm., dialog. de lib. Arbit., c. 2. Rursus in ea negatione non est meritum, unde nec oportet illam esse liberam; quandocumque vero observatio talis præcepti fit per actum positivum voluntatis, facile intelligitur illum esse liberum, cum non sit simpliciter necessarius ad talis præcepti observationem. Præceptum autem affirmativum, licet obliget ad actus positivos, non tamen pro singulis instantibus, nec cum omnibus circumstantiis, id est, cum tali intentione, ex hoc vel illo motivo, etc.; ideo semper voluntas manet aliquo modo indifferens ad executionem talis actus, quia in omni instanti, in quo illum elicit, posset non elicere, aut non tali vel tali modo. Dices, tunc actum non esse liberum simpliciter, et quoad substantiam suam, sed solum quoad modum vel circumstantias. Respondetur non ita esse, quia, licet hæc indifferentia oriatur quodammodo ex circumstantiis, redundat tamen in ipsam substantiam actus, nam revera hic et nunc ita fit actus, ut posset simpliciter non fieri, etiam quod substantiam suam; vel ita fit ex hoc motivo, ut posset fieri ex alio, quo mutato, mutatur tota substantia interioris actus voluntatis. Et juxta hanc solutionem respondetur in forma ad argumentum, etiam per præceptum non determinari voluntatem Christi ad hunc actum numero, licet forte determinetur ad hoc objectum materiale, quale est, verbi gratia, mors. Et hoc sensu habet hæc responsio fundamentum in dicta solutione ad tertium D. Thomæ. Quia eadem est ratio de voluntate determinata ad bonum, non tamen ad hoc bonum, et de voluntate determinata ad actum, non tamen ad hunc actum; nam, sicut illa indifferentia sufficit ad libertatem simpliciter ipsius actus, non tantum secundum rationem particularem, sed etiam secundum communem rationem, ita et hæc. Et eandem doctrinam indicat D. Thomas, in 3, dist. 18, q. 1, art. 2, ad 5, in 1 solut., et q. 29 de Verit., art. 6, ad 1; Alex. Alens., 3 p., q. 16, memb. 2, art. 2. Insinuat etiam Soto, lib. 3 de Natur. et grat., c. 7.

9. Hæc responsio, quamvis satis impugnari non possit, non tamen omnino satisfacit, quia ex illa sequitur, saltem hanc conditionalem esse admittendam, si præceptum volendi

mortem impositum est Christo determinate cum omnibus circumstantiis, verbi gratia, ut statim in primo instanti suæ conceptionis, cum toto affectu, et intensione sibi possibili, per virtutem intrinsecam, ex charitate vel obedientia mori pro hominibus vellet, tunc actum illum non posse esse liberum, sed necessarium, et consequenter nec meritorium. Sequela patet, quia, posita illa hypothesi, tollitur omnis ratio indifferentiæ in qua dicta solutio fundabatur. Quod si hoc concedatur, ulterius interrogo unde constet non fuisse Christo impositum præceptum hoc modo, et cum hac determinatione. Certe nulla vel probabilis ratio, vel auctoritate probari potest. Tota ergo illa responsio divinat, et sine fundamento procedit. Nisi forte quis dicat, a posteriori colligi, præceptum non fuisse illo modo impositum, et cum illa determinatione, ut salva maneret libertas. Et ita multi viri docti non formidant conditionalem illam concedere. In qua ego nihil erroris aut temeritatis invenio, neque improbabilem esse censeo; quia et in D. Thomæ doctrina habet fundamentum, et in re obscurissima, verisimili conjectura ducitur. Quanquam non desint moderni quidam scriptores, qui non tam rationibus vel auctoritatibus illam impugnent, quam exaggerationibus et convitiis exagitant.

10. *Objectio. — Responsio.* — Alii vero, ne illam concedant, dicunt, facta illa hypothesi, adhuc manere voluntatem indifferentem ad eliciendum potius hunc actum numero quam illum, et hoc satis esse ad libertatem. Sed hoc mihi non placet nec satisfacit, tum quia illa indifferentia videtur valde materialis, et nihil referre ad libertatem studiosam et meritoriam; tum etiam quia alias eodem modo posset actus amoris beatorum esse liber, quia, licet objectum illud inducat necessitatem amandi, non tamen amandi hoc actu in individuo, præsertim juxta hanc sententiam; tum præterea quia, juxta veriora principia philosophiæ, hoc ipso quod potentia creata determinatur ad operandum cum his circumstantiis, determinatur ad istam actionem in individuo, et ad hunc actum vel effectum potius quam ad alium, quia non potest fingi aliud principium hujus determinationis. Unde repugnantia est dicere, voluntatem Christi fuisse determinatam ad operandum hic et nunc circa hoc objectum, et hoc motivo, et cum aliis circumstantiis, et non fuisse determinatam ad hunc actum in individuo, nisi fortasse novo

miraculo et supernaturali potestate hoc tribuatur. Denique, quia urgeri potest argumentum, ut etiam actus ipse in individuo per præceptum fuerit præscriptus; potest enim Deus (ut est probabilior sententia) absoluta et efficaci voluntate sua prædefinire actum liberum voluntatis creatæ in particulari, et cum omnibus circumstantiis; et verisimilius est ita prædefinivisse, et præordinasse, vel omnes actus voluntatis Christi, vel saltem illum quo statim in primo instanti conceptionis suæ se obtulit morti pro hominibus. Nam hic est providentiæ modus altior et perfectior, et illum magis Scripturæ indicant, et est magis consentaneus nostræ redemptioni, quæ supremum opus est divinæ providentiæ, ut supra argumentabar. Si ergo Deus prædefinivit hoc modo talem actum, potuit etiam præcipere, quia non magis unum repugnat libertati, quam aliud. Quæ ratio etiam probat, conditionalem supra positam non esse veram, neque admittendam, saltem quantum est ex vi hujus difficultatis, in qua nunc versamur, sumptæ ex impeccabilitate Christi.

11. *Responsio ultima.* — *Ut suppositio tollat libertatem, quid requiratur.* — *Duobus tantum modis potest voluntas necessitari.* — Ultimo ergo respondeo, concedendo post præceptum impositum voluntati Christi, infallibile esse voluntatem illam efficere quod præceptum est, et impossibile esse suppositionem illam præcepti componi, seu simul poni cum omissione talis actus. Et nihilominus nego, ex illa suppositione sequi, voluntatem Christi necessario efficere talem actum, hoc solo quod impeccabilis est. Et ratio est, quia, ut tollatur libertas ex aliqua suppositione, non satis est ut ipsa suppositio antecedit voluntatis consensum, et ab illo non pendeat, etiamsi, tali suppositione posita, infallibiliter sequatur talis actus; sed præterea necessarium est ut id, quod per talem suppositionem ponitur, aliquo efficaci et veluti physico modo determinet voluntatem ad talem actum, nam hoc est proprie necessitatem inferre. Quoniam si id, quod supponitur, non habeat hujusmodi vim et efficacitatem, non potest mutare connaturalem modum operandi voluntatis; ergo nec tollit libertatem ejus, nam in ea consistit connaturalis modus operandi illius. Præceptum autem, quod in præsentī difficultate supponitur, quamvis sit talis suppositio, ut a voluntate non pendeat, et illa posita, infallibiliter sequatur obedientia, non tamen est talis quæ habeat in ipsam Christi

voluntatem efficaciam, ut physice determinet illam; nam præceptum est quid extrinsecum, et potius movet ex parte objecti quam ex parte ipsius potentiae; per se autem non ponit in objecto aliquid quo possit necessitatem inferre voluntati. Et idem dicendum est de prædefinitione, seu decreto divinæ voluntatis, quod humanam voluntatem antecedit, et illo posito infallibile est humanam voluntatem esse consensuram vel operaturam; nam hujusmodi decretum solum præintelligitur in Deo per modum intentionis, non per modum executionis, et ideo non intelligitur Deus per illud, ut sic, agere in voluntatem, nec physice determinare illam ad operandum, et ideo recte intelligitur non tollere libertatem. Dicces: quando suppositio erit hujusmodi, quæ hoc modo physico determinet voluntatem, et libertatem tollat? Respondetur, duobus tantum modis accidere posse. Primus est, quando, proposito sufficienter objecto, ex vi illius et ex intrinseca propensione ipsius voluntatis oritur necessitas talis actus, quomodo est necessarius amor Dei in beatitudine. Secundus modus est ab extrinseco, quem solus Deus efficere potest, movendo voluntatem ipsam, et tam efficaciter prædeterminando illam per actionem, et influxum physicum, et concursum ita determinatum ad unum actum, ut nec voluntas possit resistere, neque aliud operari; hoc enim modo, et non alio, potest Deus inferre necessitatem voluntati. Quando autem voluntas altero ex his duobus modis non movetur, necessitatem non patitur, ut ostensum est.

12. *Objectio.* — *Responsio.* — *Posita scientia conditionalium in Deo, optime conciliatur indifferentia cum infallibilitate.* — Superest tamen in responsione explicandum, quomodo fieri possit ut actus voluntatis infallibiliter sequatur aliqua suppositione posita, et tamen quod sine necessitate sequatur, et sine physica determinatione ad unum facta ex vi talis suppositionis. Nam si, facta suppositione, voluntas non manet determinata, ergo manet indifferens; ergo potest operari et non operari; quomodo ergo erit infallibile, voluntatem esse operaturam? vel, si talis actus habet infallibilem connexionem cum tali suppositione, ratione illius erit voluntas determinata ad unum. Respondetur, hæc duo conjungenda esse et concilianda, supposita infinita præscientia divini intellectus, qua de omnibus creatis voluntatibus cognoscit, non solum quid possint operari, aut

quid de facto operaturæ sint, sed etiam quid essent facturæ in omnibus eventis et opportunitatibus, si hoc vel illo modo applicarentur vel excitarentur ad operandum. Hac enim scientia supposita, facile intelligitur posse Deum aliquam voluntatem semper ita regere et excitare, ut infallibiliter consentiat, quamvis libere; quia potest illam motionem vel operandi occasionem illi præstare, cum qua infallibiliter præscivit esse operaturam; et ita intelligendum est factum esse cum voluntate Christi, cujus singularem curam et regimen divina persona assumpsit, quando illam sibi secundum hypostasim univit, ut supra, q. 15, tractatum est. Et ideo, si Christi voluntas habebat præceptum hic et nunc operandi talem actum, per divinam gratiam et providentiam applicabatur et movebatur ad illum actum, eo modo quo præscivit Deus fore infallibile, ut ipsa consentiret. Et ita hæc infallibilis connexio non fundatur in necessitate, seu physica determinatione ipsius potentiae, sed in sapientissima et efficacissima Dei providentia, qua novit regere voluntatem creatam modo illi accommodato, ut, quamvis libere, infallibiliter tamen consentiat. Et ita facile solvitur objectio facta, et omnes similes, præsertim illa communis, quia si suppositio seu antecedens non est in potestate liberi arbitrii, neque etiam potest esse consequens, quod bene sequitur ex tali antecedenti. Hoc enim procederet, si consequens sequeretur absoluta necessitate ex tali antecedenti, non vero procedit quando solum sequitur ex suppositione præscientiæ divinæ; quia tunc illa connexio non est infallibilis ex intrinseca vi extremorum, sed ab extrinseco ex præscientia et providentia Dei. Unde etiam dici potest, eo modo quo consequens sequitur ex antecedenti, non esse in potestate liberi arbitrii facere ut non sequatur, quamvis simpliciter et secundum se sit in potestate liberi arbitrii. Et juxta hanc doctrinam expedienda est similis difficultas, quæ de confirmatis in gratia versari solet, et in universum de gratia præveniendi et efficaci; nam quoad hoc eadem est ratio de Christo, et de aliis, ut recte D. Thom. supra docuit, art. 1, ad 1.

13. *Valida ac perdifficilis objectio.* — *Excluditur evadendi modus.* — Contra hanc vero responsionem objici potest, nam sequitur manere in Christo potentiam physicam ad peccandum; et consequenter Christum, absolute loquendo, posse transgredi præceptum sibi impositum, et peccare, quod esse omnino

falsum, supra, q. 13, ostensum est. Sequela patet, quia Christus libere implevit præceptum obligans hic et nunc; ergo potuit implere et non implere; sed posse non implere præceptum, est posse peccare; ergo simpliciter potuit peccare. Neque locum hic habet distinctio de potentia in sensu diviso, et non in sensu composito; nam vel sensus divinus est, quod, ablato præcepto, posset non facere actum præceptum, seu quod habet potentiam ut, si auferatur præceptum, non faciat; et hic sensus nihil refert, nec satis est ad usum libertatis circa actum præceptum, supposita præcepti impositione, quia illa conditio, videlicet, quod auferatur præceptum, nec ponitur in esse, nec est in potestate humanæ voluntatis Christi, ut ponatur; et ideo, si illa requiritur ad usum libertatis, illa ablata, impeditur talis usus. Quapropter ille sensus divisus, sic explicatus, solum reddit hunc sensum, quod in Christo habente præceptum manet potentia, quæ ex se libera est ad non faciendum actum præceptum; et ablato præcepto, esset expedita ad utendum illa potestate; nunc autem, posito præcepto, impedita est. Unde fit ut, licet in se sit remote (ut sic dicam), et ex parte sua, libera, tamen hic et nunc, suppositis omnibus quæ illam circumstant, in ordine ad hanc actionem non habeat usum liberum. Vel ille sensus divisus est, quod, stante adhuc præcepto, revera potest non facere actum præceptum, de facto tamen nunquam componet, vel simul ponet hoc non facere cum ipso præcepto, ita ut illud posse in sensu diviso non excludat suppositionem præcepti, sed excludat tantum conjunctionem et compositionem præcepti cum usu talis potestatis. Et in hoc sensu nihil aliud est posse in sensu diviso, nisi quod aliter dici solet, ita posse, quod infallibiliter non faciet. Et hoc modo explicatus sensus divisus, in communi loquendo, non involvit repugnantiam, ut constat in confirmatis in gratia, et in gratia seu vocatione efficaci, ut hic breviter tactum est, et alibi latius est declarandum. At vero in hoc sensu urget valde difficultas, nam sequitur simpliciter dicendum esse, Christum posse peccare, licet infallibile sit ex præscientia et providentia Dei, illum non peccaturum; consequens est valde absurdum; ergo. Sequela constat, nam, facta suppositione præcepti, adhuc potest non facere actum qui præceptus est; sed non facere actum præceptum, est peccare; ergo posse non facere actum præceptum, est posse peccare; ergo potest pec-

care. Idem, potest transgredi præceptum; ergo peccare. Item confirmatus in gratia etiam infallibiliter non peccabit, supposita confirmatione, et tamen absolute potest peccare, quia manet in eo potestas non faciendi actum præceptum; ergo simile erit in Christo. Falsitas autem consequentis constat ex dictis supra, nam talis potestas Christo attributa re-funderetur in Deum ipsum; Deo autem ita repugnat peccatum, ut non solum ipsum peccare, sed etiam posse peccare, et physica etiam potentia peccandi imperfectionem includat, maxime repugnantem Deo.

14. Hæc ratio maxime movet illos auctores, qui affirmant, ex suppositione præcepti præscribentis actum cum omnibus circumstantiis loci, temporis, intensionis, et quibuslibet aliis quæ excogitari possunt, et posita Christi voluntate in eo articulo, in quo præceptum sic obligat, tale præceptum tollere indifferentiam libertatis, quia tollit potestatem non faciendi etiam physicam, alias relinqueret in Christo potentiam physicam peccandi, quæ Deo repugnat. Quæ sententia declaratur ex efficacia præcepti negativi prohibentis Christo aliquem actum; nam, posita in Christo tali prohibitione, non solum est infallibile, Christum nunquam effecturum aut voliturum actum prohibitum, sed etiam non habet Christus, absolute loquendo, completam potestatem physicam ad eliciendum talem actum, quia non habet paratum Dei concursus necessarium ad talem actum præstandum, sed illi potius denegatur ex decreto Dei absoluto, et efficaci, quia concursus ad talem actum non spectat ad Christi perfectionem, sed potius ad imperfectionem ejus pertinet, ut ei denegetur concursus ad talem actum, quo negato, revera non manet potestas simpliciter, et consequenter nec libertas circa eundem actum; ergo, pari ratione, præceptum affirmativum, præcipiens actum hic et nunc cum omnibus circumstantiis, determinat omnino voluntatem Christi ad illum actum, ita ut non relinquat potestatem omittendi illum; quia impeccabilitati ita repugnat omissio actus præcepti, sicut effectio actus prohibiti; unde videtur esse eadem ratio et proportio.

15. Sed hæc sententia probanda non est, nec propter unius argumenti difficultatem statim cedendum est, et in alterum extremum inclinandum. Præsertim quia hæc responsio revocat veritatem certam de Christi libertate ad principium incertum de præcepto, an fuerit impositum cum omnibus circumstantiis,

necne; nam, licet non constet, tamen non est improbable fuisse impositum præceptum determinando tempus, instans, modum, et cætera omnia, juxta illud Joan. 14: *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio*. Qui locus, licet possit de sola substantia actus exponi, nam particula, *sicut*, in Scriptura non dicit semper perfectam similitudinem, ut per se notum est, nihil tamen vetat, quin interdum illam dicat; et in illo loco est probabile ex ipsa materia, de qua agitur; quia, cum præceptum sit regula operationis, tunc perfectissime proponitur, quando totus actus, prout re ipsa exequendus est, per illud regulatur atque præscribitur. Est optimum exemplum illud Exod. 25: *Inspice, et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est*; in quibus verbis particula *secundum*, quæ æquivalet particule *sicut*, non significat tantum imitationem operis quoad substantiam, sed etiam quoad modum et omnes circumstantias ejus, quia exemplar erat perfectissimum, et exacta illius imitatio exigebatur, quoad fieri posset. Sic ergo, quod Christus ait: *Sicut mandatum dedit mihi Pater*, recte intelligi potest de mandato perfectissimo, et comprehendente omnes circumstantias operis, ut esset veluti exemplar perfectum, et ipsius expletio consummata. Præterea, quidquid sit de præcepto proprie sumpto, de quo res est magis dubia, de voluntate tamen divina prædefiniente et efficaci, verisimillimum certe est, æternum Patrem prædefinissee voluntariam Christi passionem et mortem non solum quoad substantiam operis, sed etiam quoad omnes circumstantias ejus, quia sacra Scriptura hoc valde indicat, Act. 4: *Quæ manus tua et consilium tuum decreverunt fieri*; et Luc. 22: *Filius hominis vadit secundum quod definitum est de illo*; et Joan. 13: *Sciens Jesus quia venit hora ejus, id est, tempus et hora sua æterna providentia et voluntate disposita*; hac enim ratione horam suam et tempus suum appellat, Joan. 2 et 7; et ob eandem causam tempus incarnationis a Paulo, ad Heb. 1, appellatum est *plenitudo temporis*. Item hanc temporis prædefinitionem significavit Christus, cum, Matth. 26, Petro dixit: *An putas quia non possum rogare Patrem meum? etc. Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, quia sic oportet fieri?* Secundo, quia hoc est magis consentaneum perfectioni providentiæ divinæ erga Christum, tam ex parte voluntatis divinæ, quia non statuit nec disponit res faciendas confuse et abs-

tracte, sed distincte et in particulari, atque adeo cum omnibus circumstantiis quibus executioni mandandæ sunt, quam ex parte voluntatis humanæ Christi, ut specialius et proximius a divina regatur, maxime in re omnium gravissima, hominum, videlicet, redemptione. Adde, verisimile esse prædefinissee Deum actus omnes supernaturales, præsertim electorum hominum, in particulari et cum omnibus circumstantiis; multo ergo magis actus Christi. Posita igitur hac prædefinitione, infallibile est Christum operaturum sicut est prædefinitum; et tamen non propterea privatus fuit potestate aut sufficienti concursu ad operandum aliter quam prædefinitum est, juxta illud Matth. 26: *An putas quia non possum rogare Patrem meum, etc.?* ergo, nec posito præcepto dicto modo cum omnibus circumstantiis, non est necesse tolli potestatem aliter operandi, vel saltem non operandi.

16. Responderi potest non esse omnino idem de præcepto et prædefinitione, quia potentia agendi contra præceptum est potentia peccandi, quæ omnino repugnat Verbo; potentia vero agendi contra prædefinitionem non est potentia peccandi, quia prædefinitio ex se non inducit obligationem quam inducit præceptum. Sed quamquam hæc ultima differentia, per se loquendo, vera sit, ut sequenti sectione dicam, loquendo de propria obligatione præcepti, tamen prædefinitio cognita secum affert quasi ex consequenti necessitatem non resistendi positive efficaci voluntati Dei, quia talis resistentia non solum esset stulta et vana, sed etiam esset mala ex generali ratione, qua malum est optare aut conari ut voluntas Dei efficacis et prædefiniens non obtineat effectum, nam perinde est hoc velle ac desiderare ut Deus non sit omnipotens; ergo, sicut posito præcepto, etiam posita prædefinitione cognita, necessarium fuit, necessitate saltem consequentiæ, ut Christus non haberet actum quo dissentiret ab illa voluntate Dei; ita etiam potentia ad talem actum fuisset potentia ad actum otiosum et pravum; ergo eadem fere est in utroque ratio; ergo vel in utroque casu negandum est habuisse Christum potentiam ad talem actum; vel si in prædefinitione separatur potentia ad actum a potentia ad malum vel stultum actum, ita etiam in præcepto.

17. Tertio, argumentor in hunc modum: nam præceptum duplex est, affirmativum et negativum, seu præcipiens et prohibens; et

similiter duplex est peccatum, omissionis contra præceptum affirmativum, et commissionis contra negativum. Quod ergo spectat ad præcepta negativa, probabile quidem est non habuisse Christum potentiam etiam physicam ad faciendos actus contrarios talibus præceptis, non quia voluntas ejus humana privata fuerit potestate illa physica quam habebat ad efficiendos tales actus, id enim impossibile est, cum illa activitas ab ipsa voluntate non distinguatur; sed quod privata fuerit divino concursu ad tales actus efficiendos, sine quo concursu non potest voluntas illos elicere. Quamvis enim hic concursus debitus sit humanæ voluntati secundum se considerata, tamen voluntati Deo unitæ non est debitus; imo potius debita illi esse videtur carentia talis concursus, quia non pertinet ad perfectionem ejus simpliciter, sed potius tendit ad imperfectionem repugnantem unioni, scilicet, ad peccatum, a quo voluntas illa libera omnino esse debuit, quod non minuit, sed perficit libertatem ejus, ut dixit Augustinus, locis parum antea citatis, et lib. 1 de Prædest. Sanct., c. 15, et supra tractatum est, disp. 34, sect. 2. Et confirmatur, nam hic concursus non est aliquid intrinsicum voluntati ante actum, sed consideratus in actu primo est ipsa Dei potentia et voluntas exposita et quasi voluntarie applicata ad concurrendum; in actu vero secundo est ipsemet actus voluntatis creatæ ut a Deo pendens; sed Christi voluntas non potuit habere talem actum malum et prohibitum; ergo neque concursus ad illum in actu secundo; ergo neque in actu primo habere debuit quasi præparatum ex voluntate divina; nam præbere suum concursus in actu primo pertinet ad providentiam et regimen tali voluntati debitum; ostendimus autem supra, q. 15, ex vi unionis debentis tale regimen voluntati humanæ Christi, quo peccare non posset; ergo ex vi talis regimenis debebatur potius illi carentia talis concursus, quam concursus ipse. Sic ergo probabile est non fuisse in Christi voluntate potentiam physicam ad actus prohibitos, et consequenter nec libertatem ad illos faciendos; ac denique carentiam illorum non fuisse liberam, sed necessariam, sicut et carentiam peccati, in quo nullum est inconveniens, nec simpliciter, nec in ordine ad meritum, ut supra tactum est.

18. At vero de præceptis affirmativis, in quibus maxime procedit difficultas præsens, non videtur esse eadem ratio, quia, licet con-